

هفتمین کنفرانس آموزش شیمی ایران

۲۲ تا ۲۴ شهریور ۱۳۹۰ - زنجان

جهانی شدن و ضرورت توجه به آموزش سه بعدی شیمی

حسین معافی

دبیر شیمی شازند و عضو انجمن شیمی معلمان استان مرکزی

Hoseen.moafi@yahoo.com

چکیده

پدیده جهانی شدن و انفجار انقلاب دیجیتال و نگرانی های ناشی از آن مانند : رشد سریع تکنولوژی و ارتباطات و رقابت کشورهای مختلف برای دستیابی به آنها ، و تلاش جهانیان برای تولید اطلاعات جدید ، حرکت به سوی اقتصاد خرد - محور و دانش - محور ، وجود تضاد ناشی از نفوذ فرهنگ جهانی و تلاش کشورها برای حفظ فرهنگ بومی و ملی خود ، تمرکز روی برنامه های درسی ریاضی ، علوم و فناوری به عنوان محور توسعه از یک سو و حفظ برنامه های درسی مبتنی بر فرهنگ ملی و بومی از سوی دیگر و مواردی از این دست چالش های فراوانی را پیش روی نظامهای تعلیم و تربیت جهانی قرار داده است . بر همین اساس توجه به اصل تغییر و اصلاح برنامه های درسی به نحوی که بتوان مسیر حرکت به سوی جهانی شدن را باز نموده و در عین حال هویت و استقلال ملی خود را در عرصه های گوناگون فرهنگی ، سیاسی ، اجتماعی و اقتصادی حفظ نمود ، مسئله ای اساسی است که توجه بسیاری از کشورهای درحال توسعه را به خود مشغول داشته است [۱]. یک راه حل پیشنهادی در این مسیر تأکید بر آموزش علوم به صورت چند بعدی و استفاده از سطوح مختلف تفکر می باشد که باید علاوه بر آموزش و یادگیری با روشهای نوین آموزشی باید به بعد دیگری از این آموزشها که همان بعد انسانی و مسائل مربوط به اعتقادات و دین و آئین و فرهنگ فراگیران است نیز توجه خاص شود. در این مقاله کوشش شده است تا ضمن معرفی معایب برنامه های درسی موجود ، که بیشتر بر شیوه های نتیجه مداری تأکید دارند به ویژگی ها ، نقش و جایگاه آموزش چند بعدی علوم به ویژه آموزش چند بعدی شیمی به صورت موردی ، به عنوان ابزاری برای رویارویی با چالش های جهانی شدن و بومی ماندن در نظام تعلیم و تربیت ایران پرداخته شود.

کلید واژه ها : جهانی شدن ، آموزش علوم ، آموزش چند بعدی

۱- مقدمه

چالشهای فراروی مدارس، دانشگاهها و موسسات آموزشی در عصر حاضر بیش از هر زمان دیگری است چرا که عملکرد آنها دقیقاً و سختگیرانه زیر ذره بین قرار دارد. آموزش و تعلیم و تربیت امروز، همزمان با رقابت جهانی بر سر منابعی است که رفته رفته کمتر و کمتر می شوند و تقاضاها و انتظارات والدین و بازار کار نیز دائماً در حال تغییر و افزایش است. در چنین شرایطی دانشگاهها و مدارس شدیداً تحت تاثیر ایدئولوژی تجاری - اقتصادی قرار گرفته و گفتمان کارایی و بازدهی بر این موسسات حاکم گشته است. این امر به نوبه خود بر نحوه مدیریت مؤسسات و مراکز آموزشی و شیوه کار معلمان و اساتید تأثیر گذاشته است. این مقاله به بررسی تأثیر جهانی شدن و تحولات ساختاری برآموزش و سیستم آموزشی کشور- مان ایران می پردازد و روشهای نوین آموزشی را که به صورت چند بعدی ارائه می گردد را به عنوان روشی مهم در تدریس علوم ذکر می کند.

از دیدگاه جامعه شناسانی چون، مالکوم واترز (1995) جهانی شدن فرایندی اجتماعی است که مرزهای جغرافیایی را در می نوردد، معادلات و الگوهای فرهنگی - اجتماعی موجود در مناطق مختلف را از بین می برد و البته مردم نیز از این پدیدهها آگاه بوده و بی اطلاع نیستند [۲].

همانند جهانی شدن، تحول ساختاری نیز تعریف واحدی ندارد اما عموماً به مجموعه تغییراتی که در حیطه اقتصاد اعمال می گردد اشاره می کند که این تغییرات توسط سازمانهای اقتصادی بین المللی مثل صندوق بین المللی پول، بانک جهانی، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی و نهایتاً ایدئولوژی نئولیبرالیستی حمایت می شود. (آرنوف 1997 ، جونز 1998) هر چند جهانی شدن خاستگاهی غربی دارد ولی به معنی تسلط غرب بر دیگر مناطق نبوده و خود غرب نیز همراه با سایر کشورها متحمل تبعات گوناگون آن شده است . گیدنز (1999) معتقد است جهانی شدن زندگی روزمره و تمامی رویدادهای